

SCIENCE FICTION

Filosofi er som kjent både alle vitenskapers mor og poesiens alter ego. I sine førsokratiske ansatser var filosofien åpenbart mytologisk, og gammelgresk kosmologi og fysikk virker i ettertid som ven fiksjon. Hvis tidlig filosofi nå fortoner seg som science fiction, kan dette tyde på at forholdet mellom filosofi og science fiction også i dag kan bære frukter. Filosofi undersøker grensene til vitenskapene den er opphavet til, og den kan selv tøye disse grensene med sin evne til å stille spørsmål.

I tillegg til å undersøke grensene som tilkommer de forskjellige disiplinene kan filosofi ta for seg spørsmålet om vitenskapens grenser generelt. Dette er et spørsmål som kan ta utgangspunkt i menneskelige begrensninger, enten kognitive eller de som tilfaller oss i kraft av å følge naturlover vi fortsatt ikke forstår. I et mindre antroposentrisk perspektiv kan vi spørre om vitenskapens instrumenter og stadig fremgang en gang vil stanses av eksterne teoretiske grenser. Et eksempel som tar for seg begge disse perspektivene er tankeeksperimenter om tidsmanipulasjon. Tidsreiser ville kunne gi innsikt i hvorvidt menneskelig vilje er determinert av forhold som avdekkes av post-einsteinsk fysikk. Jonas Jervell Indregard berører dette spørsmålet i en artikkel som tar opp nettopp vitenskapens grenser. Tidsreiser er foreløpig fiksjon, men samtidig er det et spørsmål fysikere jobber med, innen for eksempel strengteori. Hvis tidsreiser en gang blir mulig for mennesker, vil spørsmålet om fri vilje kunne adopteres av vitenskapen, slik som kosmologi og fysikk har blitt det før. Inntil den tid er det fortsatt fritt frem for filosofer å debattere determinisme, og dette er et aspekt av determinisme

Ole Martin Moen tar opp i sin artikkel om prekognisjon: vår evne til å se inn i fremtiden.

Selv om fysikk ofte går over i science fiction via filosofiens tankeeksperimenter, er ikke fysikk den eneste vitenskapen som beskjefter seg med ideer som umiddelbart avvises av den sunne fornuft. Innenfor medisin og molekylærbiologi fins det forskere som undersøker muligheten for å gjøre slutt på aldring. Johan Knudsen Aardal og Jonas Jervell Indregard gir oss innsikt i denne forskningen og noen filosofiske spørsmål som knytter seg til den.

På forskjellige vis kan altså filosofien fremstilles som en disiplin som oppklarer et paradoks: Det isolerte begrepet science fiction virker som en motsetning, ettersom vitenskapelig metode hylles for å føre oss ut av mytologien og inn i virkelighetens lys. Å se science fiction som filosofiens komplement er imidlertid langt fra det vanligste perspektivet. Science fiction er snarere kjent som en etablert litterær og filmatisk sjanger. Innenfor den fiksjonelle rammen er det vanlig med referanser til vår egen virkelighet, ofte i form av samfunnskritikk. Helga Forus har skrevet en artikkel som tar opp hvordan vår fascinasjon for zombier er et utslag av frykt for et skjevt forhold mellom massen og individet.

God lesning!

Ingrid Austveg Evans &
Jonas Jervell Indregard,
redaktører

